Huoltovarmuuskeskus
Försörjningsberedskapscentralen
National Emergency Supply Agency

Jakelu

LAUSUNTO

3.11.2025 asianro

Lausuntopyyntö Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta, HE 145/2025 vp

HE 145/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta sekä turvavarastolain muuttamisesta

Huoltovarmuuskeskus (jatkossa HVK) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

HVK kannattaa huoltovarmuuslain uudistamista, jotta se vastaa aiempaa paremmin muuttuneen turvallisuusympäristön, perustuslain ja EU-sääntelyn vaatimuksia. Uusi lainsäädäntö muuttaa HVK:n asemaa ja toimintaa monin tavoin, mutta sen ydintehtävät säilyvät pääosin ennallaan. Yksi merkittävimmistä muutoksista on se, että HVK:sta tulee valtion virasto. Tämä tarkoittaa mm., että sen työntekijät siirtyvät virkasuhteeseen, mikä tuo mukanaan selkeämmät vastuut ja velvoitteet. Samalla HVK:n viranomaisasema vahvistuu.

Uudistunut rahoitusmalli

Tuleva lainsäädäntö mahdollistaa pitkäjänteisen ja riittävän huoltovarmuuden turvaamisen korjaamalla HVK:n rahoitusta niin, että se voi suunnitella ja toteuttaa tehtäväänsä ilman jatkuvia alijäämäisiä budjetteja. Uudessa laissa rahoitusmalli muuttuu niin, että virastomuotoisen HVK:n toimintamenot katetaan valtion talousarviosta. Huoltovarmuustoimenpiteet rahoitetaan edelleen huoltovarmuusrahastosta, johon tuloutetaan aiempaa suurempi huoltovarmuusmaksu. Tavoitteena on varmistaa riittävä ja vakaa rahoitus, mutta samalla HVK:n riippuvuus valtion kulloisestakin taloustilanteesta voi tuoda haasteita pitkäjänteiselle huoltovarmuuden kehittämiselle.

Viranomaisten rooli HVK:n ohjauksessa

Virastomallisessa HVK:ssa sen nykyinen hallitus lakkautetaan, jolloin elinkeinoelämän rooli[1] huoltovarmuuden ohjauksesta kapenee. Uudessa lainsäädännössä nykyisen hallituksen roolin ottaa työ- ja elinkeinoministeriön johtama virkahenkilöistä koostuva ohjausryhmä. Tämä voi lisätä strategista

[1] Yksityisen sektorin edustajat muodostavat nykyään puolet HVK:n hallituksesta, jonka tehtäviin kuuluu mm. HVK:n budjetin vahvistaminen.

koordinaatiota ja parhaimmillaan3. varmistaa sen, että huoltovarmuus otetaan huomioon laajasti eri hallinnonaloilla.

Vaikka ohjausryhmään kutsutaan pysyväksi asiantuntijaksi elinkeinoelämän edustaja, on erittäin tärkeää, ja huoltovarmuustoiminnan menestyksellisen toteuttamisen kannalta keskeistä, että elinkeinoelämän keskeinen rooli tunnistetaan myös jatkossa. Suurin osa Suomen kriittisestä infrastruktuurista on yksityisessä omistuksessa, jolloin huoltovarmuutta ei ole ilman heidän panostaan. Yksi uuden lainsäädännön onnistumisen kannalta keskeisimpiä kysymyksiä onkin uuden ohjausryhmän työn järjestäytyminen ja sen omaksuma toimintamalli.

Huoltovarmuusrahastosta katetut erilaiset toimenpiteet muodostavat keskeisen osan Suomalaisen kokonaisturvallisuusmallin operatiivisesta toiminnasta, jolloin sen vastuullinen ja turvallisuustilanteen edellyttämien prioriteettien mukainen hyödyntäminen on kriittistä kokonaismaanpuolustuksen toteutumiseksi.

HVK:n tehtävien aiempaa tarkempi määrittely

Uusi lainsäädäntö määrittelee aiempaa selkeämmin tilannekuvan tuottamisen yhdeksi Huoltovarmuuskeskuksen tehtäväksi. Huoltovarmuuskeskuksen tilannekuvaprosessissa yritykset osallistuvat huoltovarmuuden tilannekuvan tuottamiseen omilla toimialoillaan. Tämä edellyttää aktiivista tiedonvaihtoa Huoltovarmuuskeskuksen kanssa ja vahvistaa elinkeinoelämän roolia kokonaisturvallisuuden ennakoinnissa ja analytiikassa. Toiminta on kansainvälisesti ainutlaatuinen ja uuden lainsäädännön myötä tätä toimintoa voidaan entuudestaan vahvistaa.

Lakiesityksessä ehdotetaan, että valtion varmuusvarastoja koskevaa sääntelyä täsmennetään. Tämä tarkoittaa, että lakiin lisätään selkeät säännökset siitä, miten varmuusvarastoja perustetaan ja miten niiden käyttöönotto tapahtuu eri tilanteissa. Tavoitteena on parantaa varautumisen ennakoitavuutta ja operatiivista selkeyttä.

Lisäksi lakiin ehdotetaan uusia säännöksiä tuotantovarauksista ja suorituskykyvarauksista. Näillä tarkoitetaan järjestelyjä, joilla voidaan turvata kriittisten tuotteiden tai palveluiden saatavuus esimerkiksi häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa. Tämä laajentaa varmuusvarastoinnin käsitettä pelkistä fyysisistä varastoista myös tuotantokapasiteetin ja palveluiden varmistamiseen.

Lisätiedot Lisätietoja antaa Aki Laiho, Yksikönjohtaja (aki.laiho@nesa.fi).

	Yksikönjohtaja	Aki Laiho

Liitteet	Napsauta ja kirjoita tähän
Jakelu	Jakelu
Tiedoksi	Tiedoksi